

РЕЗУЛЬТАТИ

позапланового аудиту діяльності Департаменту промисловості та розвитку підприємництва (далі – Департамент) щодо ефективності планування і виконання Комплексної міської цільової програми сприяння розвитку підприємництва, промисловості та споживчого ринку на 2019-2022 роки та результатів її виконання, управління бюджетними коштами, ступеня виконання та досягнення цілей, завдань, планів і вимог, управління активами та джерелами їх формування протягом 2019-2022 років (аудиторський звіт від 29.12.2022 № 070-2-1-04/22)

За сучасного складного політичного та соціально-економічного становища особливо значної ролі набуває стимулювання розвитку секторів та галузей реальної економіки, зокрема промисловості, малого та середнього підприємництва, споживчого ринку, завдяки чому стає можливим досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку міста Києва, визначених Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року, а саме: залучення інвестицій та пожвавлення економічної активності, розвиток інфраструктури підтримки бізнесу, розвиток трудового потенціалу, формування сприятливого бізнес-середовища та умов для просування продукції місцевого виробника тощо.

Саме з метою реалізації зазначених засад і було прийнято рішення про затвердження Комплексної міської цільової програми сприяння розвитку підприємництва, промисловості та споживчого ринку на 2019-2022 роки (далі – Комплексна програма), на реалізацію заходів якої планувалось використати кошти з різних джерел у сумі 767,9 млн грн (в тому числі: 30 млн грн з державного бюджету; 612,8 млн грн з бюджету міста Києва та 125,1 млн грн - інші джерела), а по факту, за 4 роки виконання програми було використано 22,2 % коштів – 170,2 млн грн (в тому числі: 35,1 млн грн з бюджету міста Києва, що становить 6 % від плану, та 135,1 млн грн з інших джерел, що становить 108 % від плану).

В умовах недофінансування бюджетних коштів поряд з відсутністю альтернативних джерел фінансування заходів найважливішим є питання їх ефективного використання та отримання максимально можливого результату.

Результати дослідження засвідчили, що Комплексна програма не виконується у запланованих обсягах та терміни. Заходи, які вживалися протягом 2019-2022 років, виявились недостатніми для її виконання, що, відповідно, призвело до ситуації, коли планові заходи не виконувались у середньому на 76 % (або 31 із 41 заходів), при цьому результативні показники у середньому не досягнуті у 90 % випадках (191 із 225 показників).

Загалом виконання заходів Комплексної програми, що фінансувалися з бюджету, практично звелось до виконання двох завдань однієї з трьох підпрограм, а саме фінансово-кредитної підтримки малого та середнього підприємництва, шляхом часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами або кредитними лініями з бюджету міста Києва, що надаються банками-партнерами або уповноваженими банками, та популяризації фінансово-кредитної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, шляхом підготовки буклетів. Поза увагою залишилося виконання заходів підпрограм за напрямками промисловості та споживчого ринку.

Відмічається також, що одночасно з недостатністю дієвості застосованих управлінських механізмів з боку Департаменту, як на стадіях підготовки Комплексної програми, так і в ході її виконання, на ситуацію, що склалася, вплинули, серед іншого, обмежувальні заходи щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та встановлений правовий режим воєнного стану в Україні з 24.02.2022.

Як наслідок, мета Комплексної програми не досягається в повній мірі, а отже, відсутня впевненість у достатньому стимулюванні підвищення рівня конкурентоспроможності економіки міста, інноваційного потенціалу малого та середнього підприємництва, інноваційно-орієнтовного розвитку виробничо-технологічної промисловості, задоволення споживачів у різноманітних товарах і послугах на європейському рівні тощо.

За результатами аудиту ідентифіковано низку проблемних питань діяльності Департаменту в ході реалізації заходів, передбачених Комплексною програмою.

Так, по-перше, неналежне застосування Департаментом передбаченого Бюджетним кодексом України комплексу заходів з внутрішнього контролю, в частині забезпечення своєчасного подання в установленому порядку проєкту Комплексної програми до Київської міської ради, та тривалий процес її розгляду (6 місяців) створили значний часовий інтервал (15 місяців) з моменту розроблення програми до її затвердження Київською міською радою.

Як наслідок, результативні показники виконання Комплексної програми на 2019 рік втратили свою актуальність, проте зміни з уточненими показниками та заходами не були внесені, що не забезпечує належним чином об'єктивною інформацією стосовно наявних ресурсів для раціонального й ефективного управління бюджетними ресурсами та прийняття виважених рішень щодо їх використання, що, в свою чергу, призводить до недотримання бюджетних положень при складанні та виконанні бюджетних програм.

По-друге, в результаті відсутності відповідних обсягів бюджетного фінансування заходів та невиконання дієвих заходів із залученням коштів з інших джерел (в т.ч. власних коштів промислових підприємств, державного бюджету, коштів грантів, міжнародних організацій), а також неефективного управління бюджетними коштами у сумі 15,56 млн грн (передбачені бюджетні асигнування повернуті до бюджету) Департаментом в середньому не виконано 45% завдань / заходів та не досягнуто 58% цільових індикаторів, визначених Стратегією, що свідчить про високий ризик недосягнення оперативних цілей та пріоритетних завдань до 2025 року.

Також встановлено, що щороку Департаментом повною мірою не виконувались передбачені Комплексною програмою заходи в середньому на 76 % (або 31 із 41 заходів), при цьому результативні показники в середньому не досягалися у 90 % випадках (191 із 225 показників), зокрема:

• **у сфері підприємництва** (Підпрограма 1. – невиконання заходів – 31% і часткове невиконання заходів – 25% та недосягнення результативних показників – 75 % і часткове досягнення – 10%), зокрема:

- не проведено 6 опитувань суб'єктів господарювання щодо пропозицій дерегуляції господарської діяльності, 35 форумів, 12 тренінгів;

- не відзнято 9 роликів за кошти міжнародних організацій та 4 роликів за кошти бюджету міста Києва;

- не створено 3 електронних каталогів «Соціально відповідальний бізнес міста Києва» та 3 баз даних іноземних підприємств, які мають намір співпрацювати з підприємцями м. Києва тощо;

• **у сфері промисловості** (Підпрограма 2. – невиконання заходів – 71 % і часткове невиконання заходів – 18% та недосягнення результативних показників – 96 % і часткове досягнення – 1 %), зокрема:

- не підготовлена Концепція індустріального парку;

- не створено інформаційну базу, 3 пілотних проєктів з утилізації промислових відходів та 156 циклів щотижневих програм «Зроблено в Києві»;

- не впроваджено 8 міжнародних програм та проєктів, які фінансують розвиток Індустрії 4.0 тощо;

- не розроблено 2 типові проєкти створення системи контролю і планування енергоспоживання (системи КіП) та 6 інформаційних систем і сайтів;

- не презентовано 90 наукових проєктів НАН України, які можуть бути впроваджені у міське господарство;

- не проведено 6 бізнес-форумів, 3 маркетингових досліджень зовнішніх ринків щодо реалізації експортного потенціалу промислових підприємств, не проведено 3 конкурсів «Столичний стандарт якості», 30 заходів з розробки систем менеджменту, 30 заходів з надання інформаційної підтримки дипломантам конкурсу «Столичний стандарт якості», 2 конкурсів «Кращий експортер року»;

- не тиражовано 6000 примірників каталогу «Експортери м. Києва»;
- не здійснено 18 інформаційних заходів з підтримки підприємств-дипломатів;
- **у сфері споживчого ринку** (Підпрограма 3. – невиконання заходів – 75 % і недосягнення результативних показників – 87 % і часткове досягнення – 3 %), зокрема:
 - не створено 37 продовольчих магазинів здорового харчування, 6 єдиних архетипів;
 - не розроблена та не візуалізована графічна частина Концепції розвитку дрібнороздрібної торговельної мережі у місті Києві та малих архітектурних форм біля закладів ресторанного господарства, тематичних ярмарків;
 - не проведено 3 Міжнародних фестивалів «BESTCookFEST»;
 - своєчасно не проведені роботи з реконструкцій будівель критих ринків на Бессарабській площі, 2, на вул. Антоновича, 115, на вул. Верхній Вал, 16 тощо.

Окремо слід зазначити, що результативні показники часто сформовані таким чином, що неможливо оцінити їх реальний внесок у досягнення мети Комплексної програми, зокрема: тренінги, форуми, круглі столи, семінари та зустрічі. При цьому на проведення цих заходів з різних джерел на 4 роки заплановано 22,4 млн гривень.

В ході аудиту встановлено, що з передбачених 94,4 млн грн бюджетних коштів на виконання Комплексної програми 93,5 млн грн (99 %) планувалося використати на фінансово-кредитну підтримку малого та середнього підприємництва шляхом часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами або кредитними лініями з бюджету міста Києва, що надаються банками-партнерами або уповноваженими банками.

Проте Департаментом промисловості та розвитку підприємництва за відсутності протягом 2019 – 2022 років достатнього фінансування для реалізації необхідних для досягнення загальної мети Комплексної програми заходів, а також втрати актуальності результативних показників, обсягів і джерел фінансування не надавалися пропозиції щодо актуалізації та коригування показників її виконання, що призвело до недотримання вимог нормативно-правових актів у процесі виконання бюджетної програми (Порядку).

По-третє, виконання заходів Комплексної програми, що фінансувалися з бюджету, практично зведено до фінансово-кредитної підтримки малого та середнього підприємництва шляхом часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами або кредитними лініями з бюджету міста Києва, що надаються банками-партнерами або уповноваженими банками.

При цьому система взаємодії з банківськими установами побудована таким чином, що місто недостатньо впливає на сегментацію напрямків фінансової підтримки розвитку пріоритетних галузей, наприклад промисловості. Так, 65 % коштів компенсації відсоткових ставок протягом 2020–2022 років спрямовані на погашення відсотків по кредитах на поповнення обігових коштів, і, як наслідок, їх використання має досить розширений сегмент майже на будь-які цілі господарювання.

В результаті, критерії оцінки результативності фінансово-кредитної підтримки не дають реального уявлення про внесок Комплексної програми в розвиток економіки столиці та не показує зростання показників добробуту населення (як зазначено в п. 1.1 Положення) та ускладнює оцінку ефективності ФКП.

Як наслідок, повноваження Департаменту звужені до погодження реєстру позичальників та проведення річної оцінки результативності ФКП на базі інформації, яку надають банки-партнери / уповноважені банки (п. п. 5.8, 6.5, 6.7 Положення), які, в т.ч. відповідно до п. 6.1 Положення, здійснюють контроль за цільовим використанням позичальником кредиту або кредитної лінії.

Враховуючи результати проведеного дослідження, вбачається необхідною докорінна зміна до підходів формування та виконання Комплексної програми, впровадження виважених та продуктивних управлінських рішень для досягнення стратегічної мети та підвищення економічного потенціалу столиці.

Врахування

Станом на 03.02.2023

вжитих заходів за результатами позапланового аудиту діяльності Департаменту промисловості та розвитку підприємництва (далі – Департамент) щодо ефективності планування і виконання Комплексної міської цільової програми сприяння розвитку підприємництва, промисловості та споживчого ринку на 2019-2022 роки та результатів її виконання, управління бюджетними коштами, ступеня виконання та досягнення цілей, завдань, планів і вимог, управління активами та джерелами їх формування протягом 2019-2022 років

№ п/п	Висновок (результат) аудиту/доказова база	Рекомендовані заходи	Стан врахування рекомендацій	Ефект від впровадження рекомендацій, тис. грн з ПДВ		Причини неврахування
				Фінансовий	Економічний	
1	<p>Неналежне застосування Департаментом передбаченого Бюджетним кодексом України комплексу заходів з внутрішнього контролю, в частині забезпечення своєчасного подання в установленому порядку проекту Комплексної програми до Київської міської ради, та тривалий процес її розгляду (6 місяців) створили значний часовий інтервал (15 місяців) з моменту розроблення програми до її затвердження Київською міською радою.</p> <p>Як наслідок, результативні показники виконання Комплексної програми на 2019 рік втратили свою актуальність, проте зміни з уточненими показниками та заходами не були внесені, що не забезпечує належним чином об'єктивною інформацією стосовно наявних ресурсів для раціонального й ефективного управління бюджетними ресурсами та прийняття виважених рішень щодо їх використання, що, в свою чергу, призводить до недотримання бюджетних положень при складанні та виконанні бюджетних програм.</p>	<p>Керівництву Департаменту провести нараду щодо недопущення виявлених недоліків у майбутньому, забезпечення чіткого дотримання вимог нормативно-правових актів та ефективного планування бюджетних програм.</p>	Виконано			X
2	<p>В результаті відсутності відповідних обсягів бюджетного фінансування заходів та невжиття дієвих заходів із залученням коштів з інших джерел (в т.ч. власних коштів промислових підприємств, державного бюджету, коштів грантів, міжнародних організацій), а також неефективного управління бюджетними коштами у сумі 15,56 млн грн (передбачені бюджетні асигнування повернуті до бюджету) Департаментом в середньому не виконано 45% завдань / заходів та не досягнуто 58% цільових індикаторів, визначених Стратегією, що свідчить про високий ризик недосягнення оперативних цілей та пріоритетних завдань до 2025 року.</p> <p>Також встановлено, що щороку Департаментом повною мірою не виконувались передбачені Комплексною програмою заходи в середньому на 76 % (або 31 із 41 заходів), при цьому результативні показники в середньому не досягалися у 90 % випадках (191 із 225 показників), зокрема:</p>	<p>Керівництву Департаменту з метою забезпечення дотримання бюджетного законодавства та надання правдивої інформації про досягнення результативних показників розглянути питання щодо здійснення обгрунтованої оцінки результатів виконання програми та, у разі потреби, розробити пропозиції щодо доцільності продовження Комплексної програми на наступні періоди у даному вигляді.</p>	Частково			<p>У листі від 30.01.2023 Департамент повідомив, що до Комплексної міської цільової програми сприяння розвитку підприємництва, промисловості та споживчого ринку на 2019 - 2022 роки розроблені та затверджені зміни в частині продовження терміну дії програми на 2023 рік.</p> <p>Також Департаментом розпочата робота по розробці проекту Міської цільової програми сприяння розвитку промисловості, підприємництва та</p>

• **у сфері підприємництва** (Підпрограма 1. – невиконання заходів – 31% і часткове невиконання заходів – 25% та недодягнення результативних показників – 75 % і часткове досягнення – 10%), зокрема:

- не проведено 6 опитувань суб'єктів господарювання щодо пропозицій дерегуляції господарської діяльності, 35 форумів, 12 тренінгів;

- не відзнято 9 роликів за кошти міжнародних організацій та 4 роликів за кошти бюджету міста Києва;

- не створено 3 електронних каталогів «Соціально відповідальний бізнес міста Києва» та 3 баз даних іноземних підприємців, які мають намір співпрацювати з підприємцями м. Києва тощо;

• **у сфері промисловості** (Підпрограма 2. – невиконання заходів – 71 % і часткове невиконання заходів – 18% та недодягнення результативних показників – 96 % і часткове досягнення – 1 %), зокрема:

- не підготовлена Концепція індустріального парку;

- не створено інформаційну базу, 3 пілотних проєктів з утилізації промислових відходів та 156 циклів щотижневих програм «Зроблено в Києві»;

- не впроваджено 8 міжнародних програм та проєктів, які фінансують розвиток Індустрії 4.0 тощо;

- не розроблено 2 типові проєкти створення системи контролю і планування енергоспоживання (системи КіП) та 6 інформаційних систем і сайтів;

- не презентовано 90 наукових проєктів НАН України, які можуть бути впроваджені у міське господарство;

- не проведено 6 бізнес-форумів, 3 маркетингових досліджень зовнішніх ринків щодо реалізації експортного потенціалу промислових підприємств, не проведено 3 конкурсів «Столичний стандарт якості», 30 заходів з розробки систем менеджменту, 30 заходів з надання інформаційної підтримки дипломантам конкурсу «Столичний стандарт якості», 2 конкурсів «Кращий експортер року»;

- не тиражовано 6000 примірників каталогу «Експортери м. Києва»;

- не здійснено 18 інформаційних заходів з підтримки підприємств-дипломантів;

• **у сфері споживчого ринку** (Підпрограма 3. – невиконання заходів – 75 % і недодягнення результативних показників – 87 % і часткове досягнення – 3 %), зокрема:

- не створено 37 продовольчих магазинів здорового харчування, 6 єдиних архетипів;

- не розроблена та не візуалізована графічна частина Концепції розвитку дрібнороздрібної торговельної мережі у місті Києві та малих архітектурних форм біля закладів ресторанного господарства, тематичних ярмарків;

споживчого ринку на 2024 – 2025 роки, а саме:

1. підготовлено проєкт розпорядження Київської міської військової адміністрації «Про внесення змін до розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 22 лютого 2022 року № 444», який погоджено Департаментом економіки та інвестицій та 25.01.2023 передано на погодження до Департаменту фінансів;

2. підготовлено наказ Департаменту від 30.01.2023 № 10 - з «Про утворення робочої групи з підготовки проєкту Міської цільової програми сприяння розвитку промисловості, підприємництва та споживчого ринку на 2024 - 2025 роки».

- не проведено 3 Міжнародних фестивалів «BESTCookFEST»;

- своєчасно не проведені роботи з реконструкцій будівель критих ринків на Бессарабській площі, 2, на вул. Антоновича, 115, на вул. Верхній Вал, 16 тощо.

Окремо слід зазначити, що результативні показники часто сформовані таким чином, що неможливо оцінити їх реальний внесок у досягнення мети Комплексної програми, зокрема: тренінги, форуми, круглі столи, семінари та зустрічі. При цьому на проведення цих заходів з різних джерел на 4 роки заплановано 22,4 млн гривень.

В ході аудиту встановлено, що з передбачених 94,4 млн грн бюджетних коштів на виконання Комплексної програми 93,5 млн грн (99 %) планувалося використати на фінансово-кредитну підтримку малого та середнього підприємництва шляхом часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами або кредитними лініями з бюджету міста Києва, що надаються банками-партнерами або уповноваженими банками.

Проте Департаментом промисловості та розвитку підприємництва за відсутності протягом 2019 – 2022 років достатнього фінансування для реалізації необхідних для досягнення загальної мети Комплексної програми заходів, а також втрати актуальності результативних показників, обсягів і джерел фінансування не надавалися пропозиції щодо актуалізації та коригування показників її виконання, що призвело до недотримання вимог нормативно-правових актів у процесі виконання бюджетної програми (Порядку).

Виконання заходів Комплексної програми, що фінансувалися з бюджету, практично зведено до фінансово-кредитної підтримки малого та середнього підприємництва шляхом часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами або кредитними лініями з бюджету міста Києва, що надаються банками-партнерами або уповноваженими банками.

При цьому система взаємодії з банківськими установами побудована таким чином, що місто недостатньо впливає на сегментацію напрямків фінансової підтримки розвитку пріоритетних галузей, наприклад промисловості. Так, 65 % коштів компенсації відсоткових ставок протягом 2020–2022 років спрямовані на погашення відсотків по кредитах на поповнення обігових коштів, і, як наслідок, їх використання має досить розширений сегмент – майже на будь-які цілі господарювання.

В результаті, критерії оцінки результативності фінансово-кредитної підтримки не дають реального уявлення про внесок Комплексної програми в розвиток економіки столиці та не показує зростання показників добробуту населення (як

Керівництву Департаменту з метою забезпечення максимально ефективного використання бюджетних коштів розглянути питання щодо розширення повноважень Департаменту, як головного розпорядника при прийнятті рішень щодо розподілу фінансово-кредитної підтримки СМСП, та розробити й прийняти нові пропозиції щодо визначення аналітичних критеріїв оцінки результативності ФКП.

Частково

У листі від 30.01.2023 Департамент повідомив, що проведено засідання комісії з питань погодження надання фінансово-кредитної підтримки, на якому вирішено підготувати проект рішення Київської міської ради «Про внесення змін до Положення про фінансово-кредитну підтримку суб'єктів малого та середнього підприємництва у місті Києві, затвердженого рішенням Київської міської ради від 21 вересня 2017 року № 46/3053» в частині розширення повноважень Департаменту, як головного

зазначено в п. 1.1 Положення) та ускладнює оцінку ефективності ФКП.

Як наслідок, повноваження Департаменту звужені до погодження реєстру позичальників та проведення річної оцінки результативності ФКП на базі інформації, яку надають банки-партнери / уповноважені банки (п. п. 5.8, 6.5, 6.7 Положення), які, в т.ч. відповідно до п. 6.1 Положення, здійснюють контроль за цільовим використанням позичальником кредиту або кредитної лінії.

розпорядника при прийнятті рішень щодо розподілу фінансово-кредитної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва та визначення аналітичних критеріїв оцінки результативності ФКП.

Начальник відділу

Ошовська Т.В.